

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

 ХЕЛСИНШКИ
КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ
ПРАВА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

КОМИТЕТИ И
 HELSINKI
PER TE DREJTAT E HEBRIJOT
I REPUBLIKES SE
MAKEDONISE E

MAKEDONYA
CUMHURİYETI'NİN
 HELSINKI
İNSAN HAKLARI KOMİTESİ

КОМИТЕТ ДИ
 HELSINKI
TI- NDREPTULI-A
OMLUIDIREPUBLICA
M A S C H E D O N I A

 HELSINSKO
КОМИТЕТ БАСО
E MANUŠENGERE
NEJAMIJA KИ

 ХЕЛСИНШКИ
КОМИТЕТ ЗА ЉУДСКА
ПРАВА РЕПУБЛИКЕ
МАКЕДОНИЈЕ

Наум Наумовски Борче 83; 1000 Скопје, Р. Македонија; тел/факс: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469
Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje; R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

Информација за говорот на омраза со делата од омраза за период 2014-2018 септември

Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија од 2013 година врши следење и регистрирање на инциденти и дела од омраза, а од 2014 година отпочна со реализација и на активности поврзани со следење и регистрирање на говорот на омраза на територијата на целата држава. Главната цел беше да се обезбеди сеопфатен механизам за мапирање и документирање на овие негативни општествени појави, бидејќи до тогаш не постоеја релевантни податоци за овие појави. Овие активности беа спроведени како одговор на зголемениот тренд на говор на омраза особено на социјалните медиуми како и делата од омраза. Методолошки, следењето и пријавувањето на говорот на омраза и инцидентите од омраза се одвиваше преку интерактивни интернет алатки govornaomraza.mk и zlostorstvaodomraza.mk преку кои може да се пријавуваат случаи поврзани со говорот на омраза и со делата од омраза. Со цел обезбедување на веродостојност на пријавите, Хелсиншкиот комитет вршеше проверка и одобрување на пријавениот материјал по што податоците стануваат дел од збирната статистика што ја генерират овие интернет алатки. За претходниот период, анализата на Хелсиншкиот комитет покажува дека најголем број на регистрирани говори на омраза се однесуваат на етничка и политичка припадност, вклучително и говорот на омраза врз основ на сексуалната ориентација и родов идентитет. Исто така, во 2015 година анализата покажа дека преовладуваат насилства и говор на омраза поттикнати од бегалската криза со која се соочи државата.

Во рамките на проектните активности преку кои се следат говор на омраза и дела на омраза за периодот од **2014-2018** година при компаративна споредбена анализа на собраните податоци се доаѓа до следните податоци:

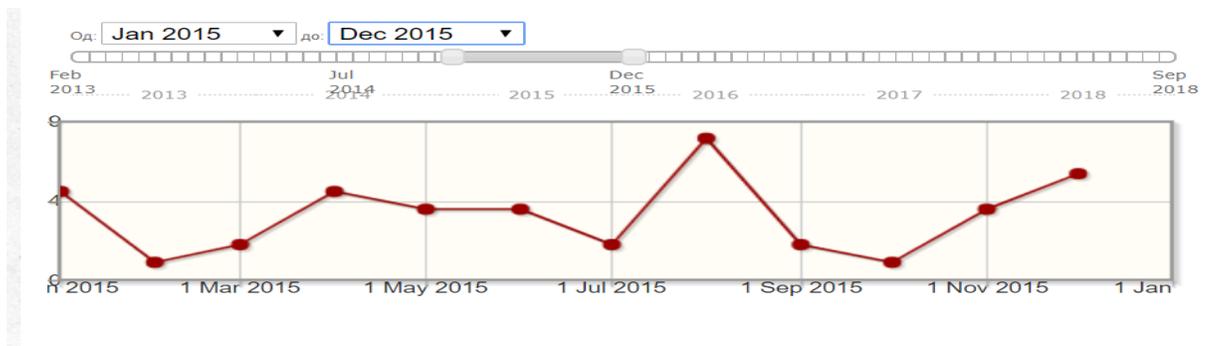
Во 2014 година најмногу случаи на говор на омраза се регистрирани во месеците **април мај и јуни**, додека истата година најголем број инциденти на насилство од омраза се регистрирани во месец **април**. Преку воведување на контекстуална анализа, овој период соодејствува со одржување на предвремените парламентарни и редовните претседателски избори. Говорот на омраза и делата поврзани со омраза се најмногу регистрирани на социјалните медиуми и се таргетирали поединци и припадници на политички партии.

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 KOMITETI I MAKEDONYA CUMHURİYETI'NİN HELSINKI TI-NDREPTULI-A E MANUŞENGERE OMLUIDIREPUBLICA NEJAMIJA KI
 HELSINKI PER TE DREJTAT E HEBRIJOT I REPUBLIKES SE MAKEDONISE E
 HELSINKI INSAN HAKLARI KOMİTESİ
 HELSINSKO KOMITETI BANO
 HELSINKI REPUBLIKA MAKEDONLIJA
 КОМИТЕТ ЗА ЉУДСКА ПРАВА РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ
 Наум Наумовски Борче 83; 1000 Скопје, Р. Македонија; тел/факс: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469
 Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje; R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

Во 2015 година најмногу случаи на говор на омраза се регистрирани во месеците **јануари, март и јуни**, додека истата година најголем број инциденти на насилство од омраза се регистрирани **во јануари, април, август и декември**. Во 2015 година преовладува говорот на омраза по етничка и политичка припадност, додека главен мотив во 2015 за насилствата од омраза бил статусот на мигрант/бегалец, па потоа етничка и политичка припадност. Зголемениот тренд на говор на омраза се должи со почетокот на политичката криза во Република Македонија со објавувањето на нелегално прислушкуваните разговори од страна на опозицијата во јануари 2015 година (43% од сите пријавени инциденти). Исто така, во летниот период се забележува говор на омраза поврзан со мигрантската криза и отворањето на балканската рута (43%).

Табела 3 – Временски приказ на внесови на инциденти поврзани со говорот на омраза 2015

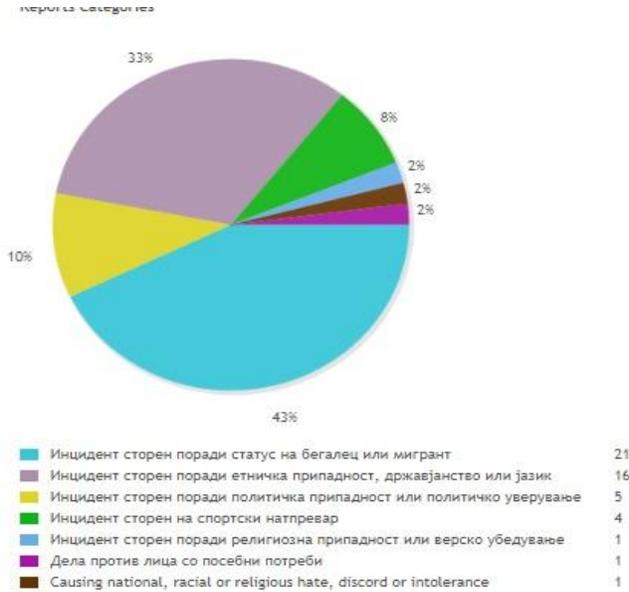

Табела 4 – Структура на инциденти 2015

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

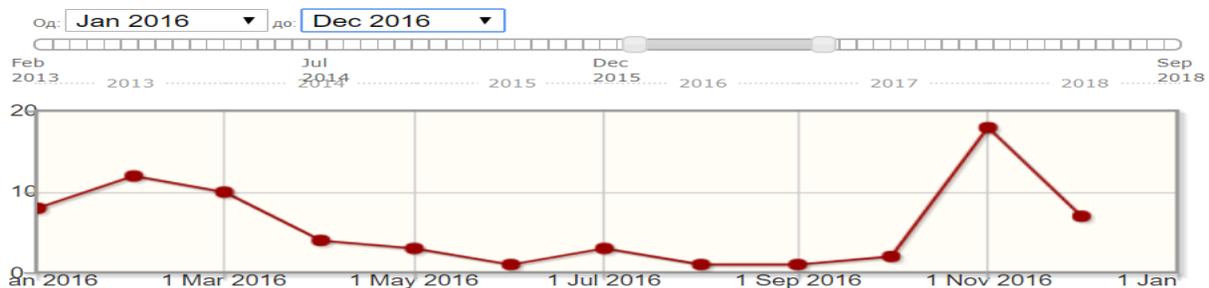

**КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ
ПРАВА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

КОМИТЕТИ И МАКЕДОНИЈА
 HELSINKI CUMHURİYETİ'NİN
 PER TE DREJTAT E HËRIOT
 I REPUBLIKES SE
 MAKEDONISE E
 HELSINKI
 TI- NDREPTULI-A
 OMLUIDIREPUBLICA
 MASHEDONIA
 HELSINSKO
 KOMITETI BASO
 E MANUSËNGERE
 NEJAMIJA KI
 REPUBLKA MAKEDONLJA
 КОМИТЕТ ЗА ЉУДСКА
 ПРАВА РЕПУБЛИКЕ
 МАКЕДОНИЈЕ
 Наум Наумовски Борче 83; 1000 Скопје, Р. Македонија; тел/факс: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469
 Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje; R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

Во 2016 година најмногу случаи на говор на омраза се регистрирани во месеците **август, ноември и декември**, додека истата година најголем број инциденти на насилство од омраза се регистрирани во месец **ноември**. Во 2016 година говорот на омраза најмногу е по етничка и политичка припадност но и по род и сексуална ориентација, додека главен мотив за насилствата од омраза била етничката и политичка припадност. Како и во претходната година, зголемениот тренд се должи на продлабочувањето на политичката криза, склучувањето на Пржинскиот договор и организирањето на предвремените парламентарни избори.

Табела 5 – Временски приказ на внесови на инциденти поврзани со говорот на омраза 2016

Табела 6 – Структура на инциденти 2016

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

ХЕЛСИНШКИ

КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ

ПРАВА НА РЕПУБЛИКА

МАКЕДОНИЈА

КОМИТЕТИ И МАКЕДОНИЈА КОМИТЕТ ДИ **ХЕЛСИНШКО** **ХЕЛСИНШКИ**

 PER TEDRETTAT I HERRIOT CUMHURİYETİNİN **HELSINKI** **HELSINKI** **HELSINKI** **HELSINKI**

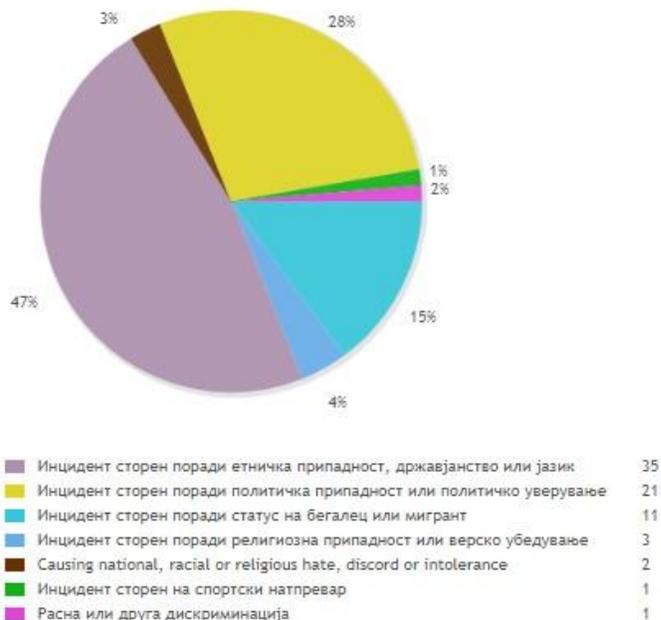
 I REPUBLIKES SE İNSAN HAKLARI KOMİTESİ Tİ-NDREPTULI-A E MANUŞENGERE KOMİTETI BASO КОМИТЕТ ЗА ЉУДСКА

 МАКЕДОНИЈА ПРАВА РЕПУБЛИКЕ ПРАВА РЕПУБЛИКЕ ПРАВА РЕПУБЛИКЕ

Наум Наумовски Борче 83; 1000 Скопје, Р. Македонија; тел/факс: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

 Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje; R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

Reports Categories

Во 2017 година во месец **март** подеднакво е висок бројот на регистрирани случаи и на говор на омраза и на насилства од омраза, додека кај насилствата од омраза се забележува зголемување и во октомври. Во 2017 година говорот на омраза подеднакво бил мотивиран од етничка и политичка припадност, додека кај насилствата од омраза во 2017 доминира политичката припадност како мотив за овие инциденти, проследена со етничката припадност. Зголемениот тренд на случаи може да се поврзе со составувањето на новата влада и политичкиот дискурст во јавноста поврзан со т.н Тиранска платформа – што воедно имаше изразита етничка конотација и јавни протести. Исто така, во овој контекст може да се напомене и недоделувањето/доделувањето на мандат за составување на новата влада од страна на претседателот на државата. Исто така, говорот на омраза врз основ на етничка припадност забележува пораст за време на јавната/собраниска расправа поврзана со донесувањето на измените на Законот за употреба на јазиците и неговото усвојување од страна на Собранието.

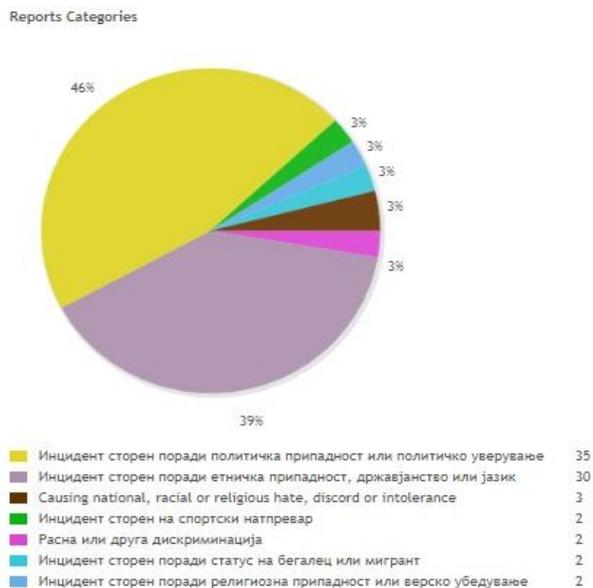
Табела 7 – Временски приказ на внесови на инциденти поврзани со говорот на омраза 2017

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 KOMITETI I MAKEDONYA COMITET DI HELSINKO ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ ЗА ЉУДСКА ПРАВА РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ
 HELSINKI CUMHURİYETİ'NİN HELSINKI TI-NDREPTULI-A E MANUŞENGERE HELSINKI OMLUIDI REPUBLICA NEJAMIJA KI HELSINKI PER TE DREJTAT E HEBRIUT I REPUBLIKES SE MAKEDONISE E INSAN HAKLARI KOMITESI MASHEDONIA REPUBLKA MAKEDONIJA MAKEDONIJE
 Наум Наумовски Борче 83; 1000 Скопје, Р. Македонија; тел/факс: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469
 Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje; R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

Табела 8 – Структура на инциденти 2017

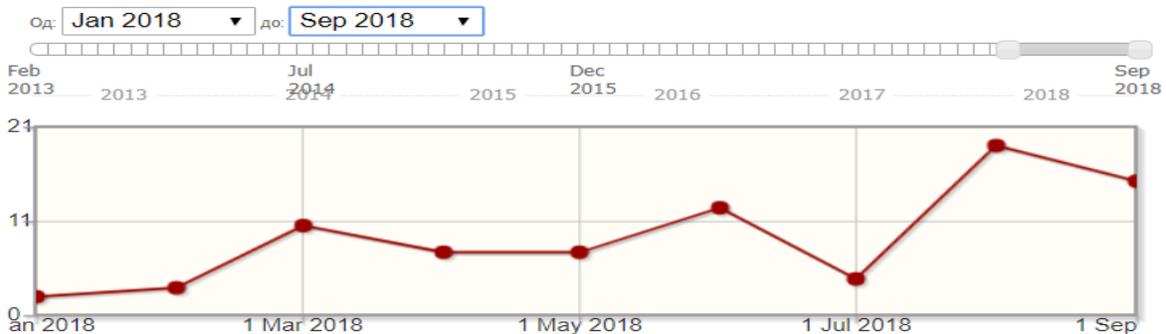
Во тековната 2018 година најмногу случаи на говор на омраза се регистрирани во месец **јули**, додека истата година најголем број инциденти на насилство од омраза се регистрирани во месец **март и август**. Во 2018 година говорот на омраза најмногу е по етничка и политичка припадност, исто како и насилствата од омраза. Овие месеци соодејствуваат со преговорите со Република Грција и потпишувањето на Преспанскиот договор, како и најавата за организирање на референдум. Обработката на преостанатите податоци од оваа година се во тек.

Табела 9 – Временски приказ на внесови на инциденти поврзани со говорот на омраза 2018

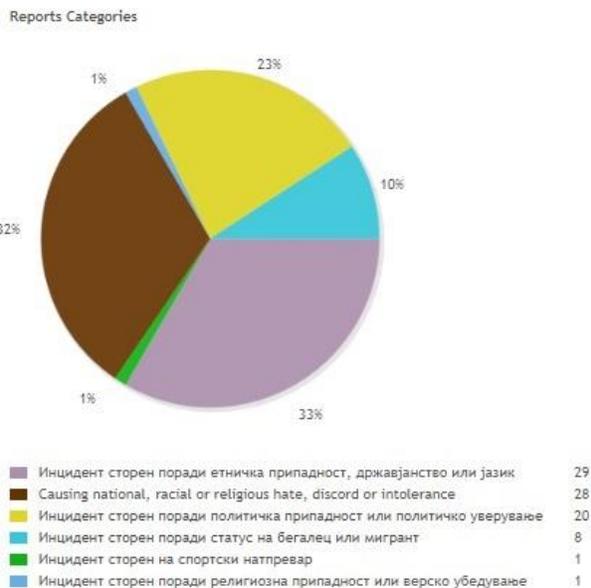
HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

**КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ
 ПРАВА НА РЕПУБЛИКА
 МАКЕДОНИЈА**

KOMITETI I MAKEDONYA COMITET DI HELSINKO HELSINKI
 HELSINKIT CUMHURİYETİ'NİN HELSINKI COMITETI BASSO HELSINKI
 PER TE DREJTAT E HEBRIOTI TI- NDREPTULI-A E MANUSËNGERE HELSINKI
 I REPUBLIKES SE OMLUIDIREPUBLICA NEJAMIJA KI HELSINKI
 MAKEDONISEE INSAN HAKLARI KOMITESI MASHEDONIA REPUBLKA MAKEDONLJA HELSINKI
 Наум Наумовски Борче 83; 1000 Скопје, Р. Македонија; тел/факс: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469
 Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje; R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

Табела 10 – Структура на инциденти 2018

Заклучоци:

1. Од собраните податоци евидентно е дека говорот на омраза продуцира дела од омраза особено по основ на етничка и политичка припадност. Подеднакво, податоците собрани за говор на омраза како и оние за дела од омраза укажуваат дека најголем број регистрирани случаи на говор на омраза и дела на омраза се сторени по етничка основа и најчесто помеѓу припадници на македонската и албанската етничка заедница.

Иако податоците за говор на омраза за изминатите години покажаа дека хомофобичниот говор е присутен во јавноста, а особено на социјалните мрежи жртвите на делата од

HELSINKI COMMITTEE FOR HUMAN RIGHTS

Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje, P. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469
Naum Naumovski Borche 83; 1000 Skopje, R. Macedonia; tel/fax: + 389 2 311 9073; +389 2 329 0469

омараза по основ на сексуална ориентација и родов идентитет во последните години не се охрабрани да ги пријавуваат ниту пред надлежните институции ниту пред граѓанските организации, што се должи на досегашното непостапување и/или несоодветно постапување на институциите и по веќе пријавените дела по овие основи и несоодветната заштита на жртвите.

2. Говорот на омраза произлезен од политичарите за време на јавните дебати и политички кампањи најчесто резултираше со извршување на дела од омраза сторени од нивните поддржувачи и симпатизери.

3. Евидентно од досегашната пракса сеуште е нејасно дали надлежните институции ги препознаваат елементите и индикаторите за говор на омраза и дела од омраза, па соодветно на тоа да ги регистрираат, истражуваат и санкционираат овие појави.

4. Досега, властите немаат направено доволно напори за воведување на превентивни мерки особено во образовните програми преку кои би се информирале младите и општата јавност и би се подигнала јавната свест за штетното влијание на говорот на омраза и делата од омраза, имајќи на ум дека значителен дел од жртвите и сторителите на делата од омраза се од младата популација.

5. Во трката по сензационализам и читаност, медиумите забораваат на нивната законска и етичка обврска да ги филтрираат содржини што ги пренесуваат во јавноста, а не да служат како канал за ширење на дискриминаторски говор и говор на омраза.

Препораки:

1. Република Македонија има слаба формална рамка за препознавање и санкционирање на говорот на омраза. Судската практика и принципот на неказнување укажуваат на потребата за појано дефинирање на членовите во Кривичниот Законик што го опфаќаат ова дело. Дополнително, имајќи предвид дека сексуалната ориентација како основа не е прецизирана, а според статистичките податоци е втора основа на омраза во државава, треба да биде наведена експлицитно.

2. Министерството за внатрешни работи и одделението за електронски криминал и дигитална форензика да земат проактивна улога во спречување на говорот на омраза пренесен или поттикнуван по електронски пат. Воедно, да воспостават подобра соработка со локалните самоуправи и да потсетуваат на надлежностите за отстранување на говорот на омраза од јавните површини.

3. Министерство за внатрешни работи да почне со водење на статистика и податоци за основите на говор на омраза и криминал од омраза со цел анализа на состојбите во државата и овозможување на соодветен институционален одговор за ваквите појави.

4. Јавното обвинителство да постапува со должно внимание и да ги следи индикаторите за поттикнување на насилство од омраза и ширење на говор на омраза, како по допрен глас така и по поднесени кривични пријави, да врши целосна и темелна истрага со цел воспоставување на пракса која ќе придонесе за заштита на човековото достоинство.

